

La memòria històrica de les dones

M. Neus Santaner Pons

Capellà Fornès, Margalida (2009)

Dones Republicanes. Memòria de la Guerra Civil a Mallorca (1936-1939)

Palma. Leonard Muntaner, Editor

Hi ha moltes maneres i ritmes d'impulsar o obviar la memòria històrica, ho estam veient a diferents àmbits, tant a l'estatal com a l'autonòmic, tant al municipal com a l'institucional i al privat. És, precisament a partir d'institucions, organitzacions i persones privades on

consider que més s'impulsa no oblidar-se d'uns fets que mai no haurien d'haver passat.

La història oral de la guerra civil a Mallorca és el recurs que ha utilitzat na Margalida Capellà Fornès per estimular el no oblit d'aquells fets. *Dones Republicanes. Memòria de la Guerra Civil a Mallorca (1936-1939)* és el primer volum que l'escriptora i mestra dedica a la Guerra Civil. És el recull de cinquanta-cinc entrevistes a dones que patiren dins les seves famílies els estralls del moviment franquista i de la guerra civil. Aquestes entrevistes foren publicades al diari ÚLTIMA HORA en una secció que va ser titulada "Republicanes del 36" i que posteriorment ha traduït al català, corregit i polit i han donat com a resultat un llibre, el primer volum de tres que duen el títol general "Memòria de la guerra (1936-1939) que té un gran valor històric pel que representa la vida quotidiana, la de les dones com a membres d'una família, d'un barri o d'un poble. La història que poc s'ha donat a conèixer de forma sistemàtica i rigorosa, malgrat sigui la història familiar de qualsevol. Se n'han publicades moltes

d'històries referents a la Guerra Civil però sempre des de l'abast polític, econòmic, de l'estratègia militar. Na Margalida Capellà el que fa és partir de la dona com a esposa, filla, germana i arribar als fets del conflicte civil.

“La narració de molts de fets et commocionen de tal manera que es fa difícil la contenció de la ràbia i, també, de les llàgrimes.”

A mesura que vas passant d'una entrevista a l'altra et vas reafirmant en la importància, massa sovint oblidada, que tengueren les dones en el manteniment dels ideals i principis republicans, malgrat que moltes d'elles no es qualificassin com a tals.

Na Margalida Capellà aporta la seva feina de recuperació vers unes dones del poble per apropar-nos des de l'àmbit domèstic, mitjançant les entrevistes, a una època de gran convulsió social que tanta transcendència ha tengut i té encara al nostre país, malgrat sigui de forma invisible però latent.

La lectura et va despertant vivències dels anys cinquanta i seixanta que de petita no te n'adonares d'allò que implicaven, molts anys després les recordes des d'un altre caire. La narració de molts de fets et commocionen de tal manera que es fa difícil la contenció de la ràbia i, també, de les llàgrimes. Com diu al pròleg Josep Massot i Muntaner "les dones varen tenir un paper molt més rellevant que no es pensa en la defensa dels ideals republicans i molt sovint ho varen pagar de moltes maneres, amb la presó, en alguns casos amb la mort, amb humiliacions, com esser rapades o haver de beure oli de ricí, amb multes o simplement -i no és poc- amb insults i marginació." □